

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Archimagirus Etton. Colloquium Caesarem inter et
Bell'Jlle Praga redeuntem - Cod. Ettenheim-Münster 342**

Göppert, Georg

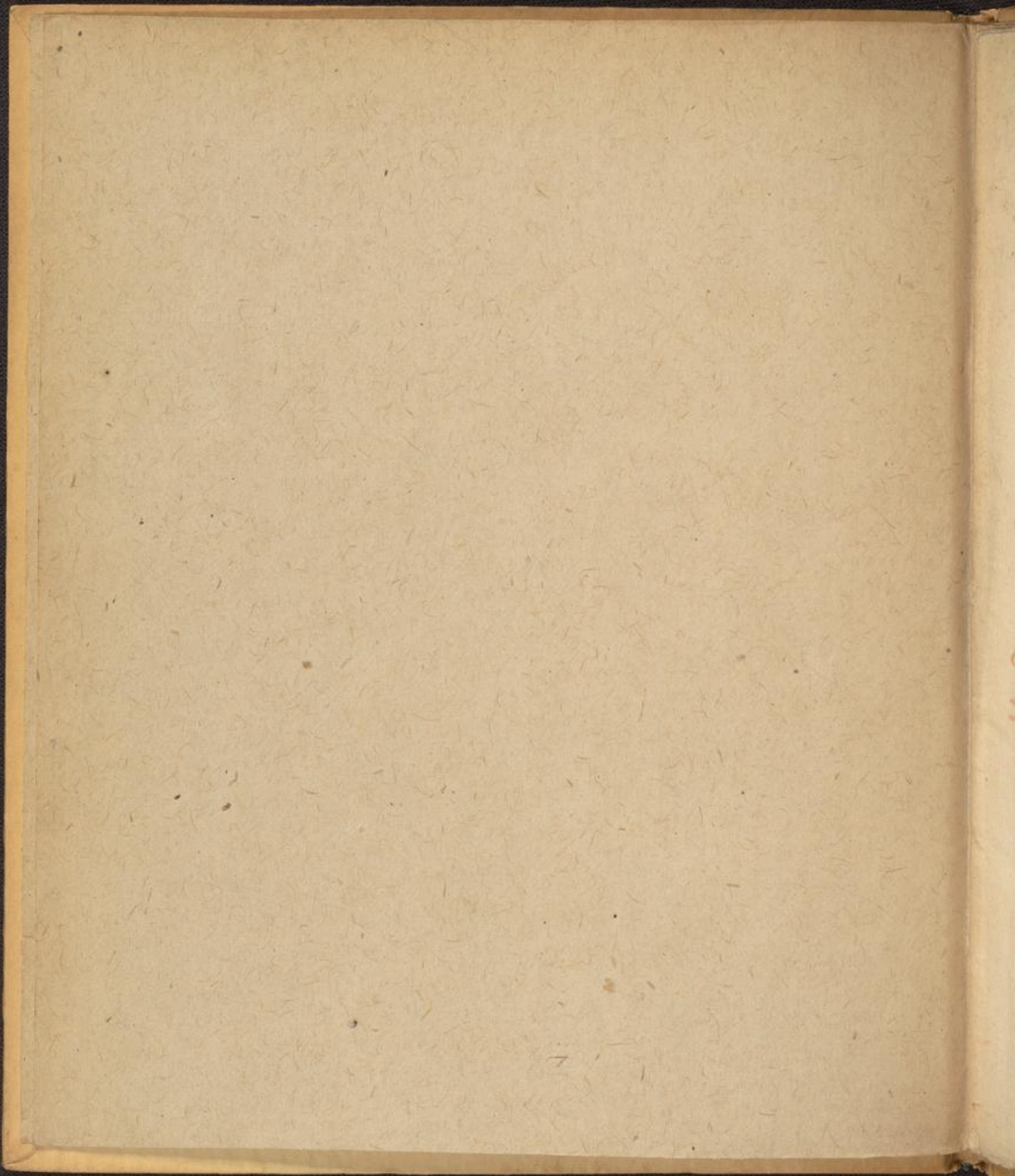
[S.l.], um 1742

[urn:nbn:de:bsz:31-132202](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-132202)

E. M.

342

E. M. 342

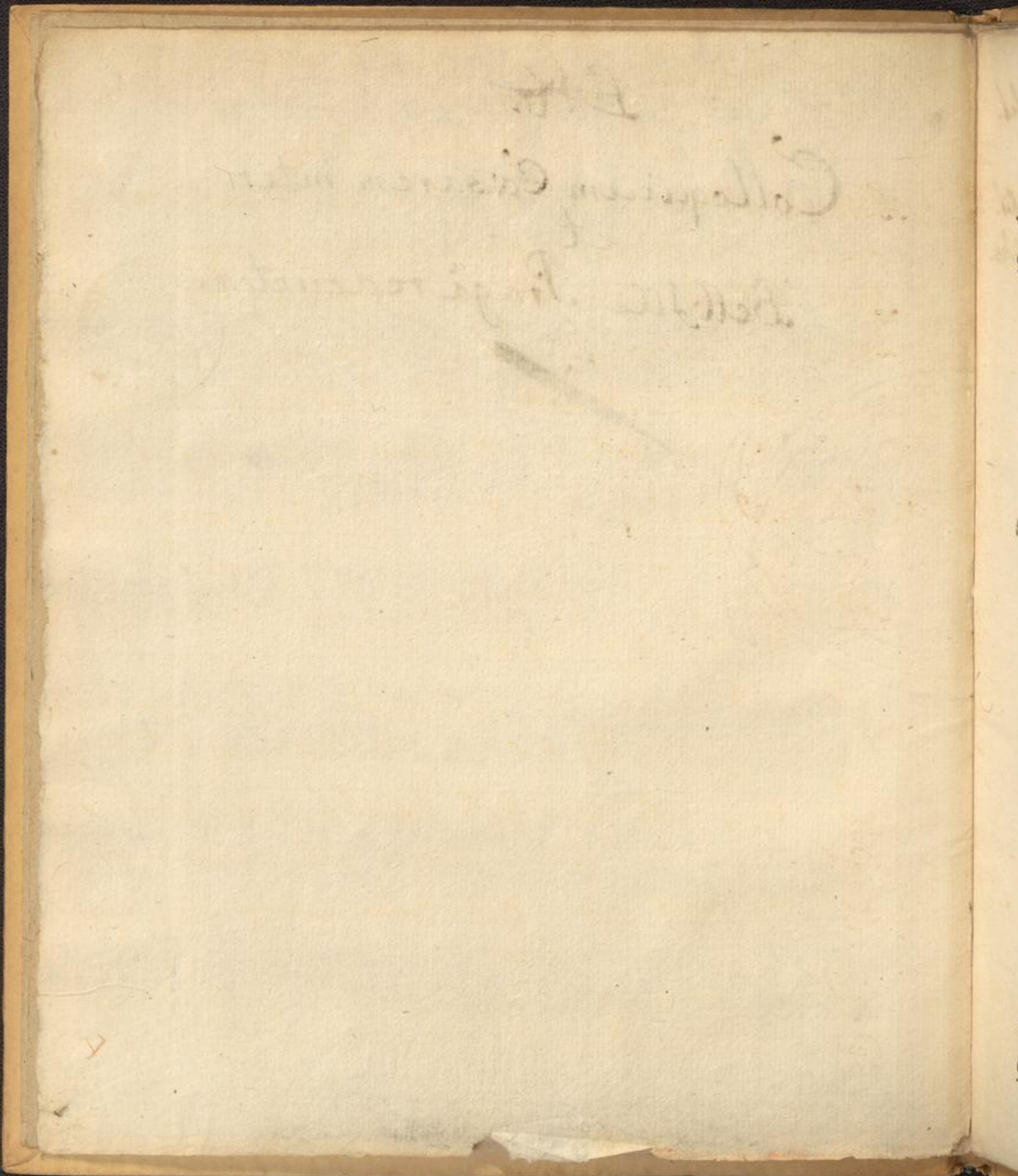

Colloquium Cæsarem inter
et

Bell. Ille Pragã redeuntem

~~116.~~
Fragmentis R. P.
Georgij Göppert Archidia-
coni Ettoni tunc Prioris.
Vera Relatio de gestis
Circã
Erueudu Thesauru in
Katzenstein et Hocher-
Balderon.

F. 11

Collegium Giesener

1711

v

Colloquium
Caesarem inter et Bellejste Pragã redeunte.

Belleisle. Boiorum decus augustum, Rex inclyte salve.

Caes. — Sim licet Augustus sum sine sede vagus.

Bell. Macte animo Princeps Caes. Animos Regia ministras.

Bell. — Jors meliora dabit. Caes. Deteriora putas.

Interca unde Venis? Bell. Pragã. Caes. Sic regia cepit
hosti Bell. hæc Prusporum gratia sola fuit.

Caes. Quid facit Egra? Bell. agra est, nostragq; agerrima genti.

Caes. — Quid Regia? Bell. sua lilia falce metit.

Caes. Anglia quid portat? Bell. Coquit anglia fulmina Caes. Vidi:
quid Bavari? Bell. tacitè tela inimica sequunt.

Caes. Quid Bavari nostri Bell. flentes sua lumina derunt.

Caes. — quid Galli? Bell. heu miseri seq; suosq; dolent.

Caes. Ergo nulla salus? Bell. tribuit fuga sola salute.

Caes. — quorsum? Bell. ni Athenus, gallia portus erit.

Caes. An fugiat Caesar? Bell. natus meliorne Parente es?

Non procul à proprio stipite poma cadunt.

Caes. At per te Caesar Bell. Si non re nomine salte?

Caes. hunc salvare simul Bell. Caesaris artis erit.

Cas. Saltem fac Regem Bell. qualem fors Corsica jactat.
Cas. — Ergo me ludis? Bell. ludere fata jubent.
Cas. Plurima spondebas. Bell. fateor fortuna sefellit.
Cas. — Haecne fides Galij? Bell. gallica graeca fides.

Observationes

Circa praesens bellum Gallicum a Saeculo XVI
quintum.

Origo Belli gallicus, qui potissimos Imperij Principes
et Hispaniarum Regem contra Domum Austriacam
excitat.

Tama quiescentes !: fatum jubet !: explicat alas,
avolat, et pleno, qua volat, ore strepit.

Morduus est Carolus sextus, cito pervolat orbem,
ceu tuba judicij, signa datura sonat.

Nil effrons metuit, celebres quoque pervolat urbes
atque coronatas, regia secta, domos.

Morduus est Carolus Sextus, vix haec revelat,
plurima se mundi vivere regna putant.

Mors tua vita mea est, conclusit Gallia, gaudet,
ut desiderijs illa potita suis.

Arma virosque canit, conceptos deliquit ignes,
dividit austriaca regna relicta domus.

Dat Silesias praebo, Bavarosque Bohemos,
Hispanis Tuscis, dat tibi Saxo suum.

Concitat imperium, quem non promissio Regni
Concitet, et quem non ad sua bella Vocat.
Offendit jus cuius suum, nunc tempus adesse,
inquit, quo quisvis possit habere suum.
Sed testamentum, quod provida condidit olim
Austria cum Boijs, Bavare Caesar eris.
Sed nostras scripta manu Pragmatica, quid sum!
Caesar es, atque suum est, Austria quidquid habet.
Nam ratio nulla est, Caroli cur nata sit haeres,
et non Josephi, jus habet ista prius.
Prusse tuos poteris probendere quinqz Ducatus,
si quid habes juris, tu quoqz Saxo pete.
Austriaca, nunc tempus adest, auferre Coronam,
tempus adest, tantam diminuisse domum.
Austriaca poterit succurrere nemo Ducisse,
Nam Patre defuncto, foedera cuncta cadunt.
Quae donec noviter componat, nonne requirit
tempus? et hoc fractu temporis illa perit.
Si conjuratis citius strepitabimus armis
undiqz Victores adveniando sumus.

Præterea fortassis opem sperabit in Hunnis,
 Sed non ^{gens} isthæc prima rebellis erit,
 Nam Vassallatum Caroli pertasa, iugumq;
 iam Libertatem, quam sua jura petit.
 Hæc non bellabit, proprias custodiet oras,
 Ne fors Turca suos depopuletur agros.
 Vel si bellabit: quæ sunt majora videbit,
 arma, sub illorum Principe bella geret.
 Cur juvet ^{austriacæ} gens Hungaræ secta ^{Ducissæ?} ~~Ducissæ?~~
 nulla mihi ratio, mens mihi nulla probat.
 Novimus austriacis Hunnos gemuisse sub alis,
 proq; unâ certum sustinuisse Cruces.
 Et deberet adhuc gens hæc afflicta lueri
 austriacam, quæ sub regna noverca, domum?
 Sunt reliquæ gentes nostra, Sylvania Pruspo
 subjecit pridem, jam sua colla iugo.
 Expectat pridem de Saxo Bohemia, Regem,
 Balnea fecerunt, de Carolina, suum.
 Etruscos Hispanæ finis penetrabis, habebis,
 inq; tuas recidet, Parma, Placentia manus.

Austriacos facili superabimus agmine pullos,
ipsa dabit victas Archiducissa manus.

Hæc victa, regnis divisis, Austria tandem
ad nihilum recidet, quo fuit ante nihil.

Arma ergo, arma moveite, viros conscribite, vires
jungite, vos vultu fors monitore vocal.

Gallia sum nummis dives, sum milite fortis,
auxilium vobis, me sociando, dabo.

Nec cessabo prius bellare, sit Austria donec
perdita, conclusi vivere, velve mori.

Arma ergo Reges, tempus favel, arma Monarcho
sumite, nunc poterit quisquis habere suum.

His argumentis persuasi nonnulli Principes bella movent
accedit tandem Bavarus Palatinus et Hoepus, qui non
amplius amicitia, sed armorum jure in successionem
suam inquirat.

Vix hæc ad certos pervenit Epistola Reges,
vivere se dicit Prussus, ad arma vocal;
Vivere se dicit Saxo, vocal arma, virosq;
Hispanus dicit, vivere, bella movet.

Prælia Congipedes educit prima cohortes,
 furtivo invadit Slesica regna pede.

Pridem expectatus feliciter advenit hospes,
 cui jurant urbes, oppida, templa fidem.

Impetit occultis Læthiam conamine saxo,
 ad Craga properat, nam via facta patet.

Lombardis Hispanus adest in finibus, armis
 obstrepit, et Ceribus cursor obhinnit equis.

Solus amicitia Bavary non immemor optat,
 vult, et amico, que sua sua, jure petit.

Interca sua regna subit gens galla potenti
 milite, quem quando conspicit, arma capit.

Quando Palatiny se jungit, jungit et Hæsus,
 sortem se nimium judice Marte putat.

Ponit amicitia, pretendit plurima, Marte,
 non jure, à Carolo regna relicta petit.

Cum conjuratis Læthiam prius impetit armis,
 victor in austriacum clima deinde redit.

Undiqz bella, subis, ludis Mars undiqz clangit,
 Et quæcumqz placent, hic rapit, ille rapit.

Austria
in hac rerum Confusione et insperata
sui persecutione angitur.

Austria quid facies, quorsum Caput Orphana Verbes?
quocunq; aspicias, undiq; bella vides.
Jam Bavaro desert nequissima Praga Coronam,
in Regem populus, suscepit ipse suum.
Orphana quid facies Maria Theresia quorsum
Confugies? Des opem qui tibi, nullus adest.
Te fera bella, potens inimicus, foedera nulla,
inconstans bellus Hungara, Turca premunt.
Quid facies? armis oppones arma? quid ergo?
si pugnam perdes, perditā tota manes.
Uni si totis obstites viribus hosti
quid se, sis victrix, vel quoq; victa, juvat?
Debilior fuis inito certamine, multo
quam tu sis, alius fortior hostis adest.
Victor eris, tu victa: resistes omnib; uno
tempore? Diviso milite victa manes.

Debilior sis in partibus, omnia perdes,
 ibis ad Etruscos, si fines hostis, agros.

Pacem consilio meliori inimica rogabis?
 hoc tibi, quod non vult, pars inimica dabit.

Nec pax, nec bellum prodest, est ~~causa~~ unus utriusque
~~utriusque~~ ~~utriusque~~ certa ruina sui.

Anceps sic horet nec quid nolite, velite,
 in tanto rerum turbine scire potest.

Integer annus abit, pugnant feliciter hostes,
 ingravidam infelix Austria nube jacet.

Nulla serenata fulget scintilla diei,
 Nam Sol occubuit, Patre cedente, suus.

Omnia in austriaca conspirant fata ruinam,
 Austriacam, geminant, Mars Crucifige Deam.

Igitur solum Deo comittit negotium,
 Opem exorat.

Ad Sol, et ad sanctas Maria Theresia Venas
 Ferdinandam sub Cruce quatit opem.

Num sua fata fleat, num ploret fata parentis
 ignorat, lacrymas utraque causa movet.

Posterior, nam Patris amor jubet, elicit illas,
quas naturali vi dolor auget aquas.
Si Sexum spectes, tantum fatigis rigorem,
quid proder lacrymas, primamq; causa jubet.
Sed seu magnanimus semet circumspicit Heros
frustra animos cunctu sollicitante suos.
Comitibus solis afflictis negotia caelis,
a quibus albis ora voce perorat opem.
Magne DEUS! sic orsa^{tuas} est illa querelas
Insimulet
in vicem populo collacrymante suo!
Cuncta vides, scis cuncta, nihil te praeterit, audi,
et desolatam me sine Patre vide.
Quomodo circumdor crudelibus undiq; bellis,
Unus hic hostis adest, alter abinde venit.
Nec duo sufficiunt, sed adhuc duo bella minantur,
hi quoq; in austriacis castra mesantur agris.
Quod plus est, crescit series inimica diebus,
inq; meos inhiat regna relicta, lares.
Hic rapit, ille rapit, totum rapit iste, quod optat,
Et mihi de tanta tanta regione nihil.

In mea regna, throno, sceptrum diademagq; sorte
mittere jurata constituere manu.

Magne Deus! minimam mea si possessio palmam
occupat, ^{quaut} unquam si sine jure feret.

Non sine, possideam, sed da cui competit, armis
non peto, sint juris, jura aliena, mei.

Si vero mea sunt, quacumq; fuerit parentis,
non sine, sint hostis prada cupida mei.

Magne Deus! manuum dominantium fulcra tuarum
sapius austriacam sustinere domum.

Sapius in medio casu suffragia pependit,
Expectura suas ultima fata vices.

Capit sed impense sua succurrere ruina
brachia, quis iterum consolidata stetit.

Me quoq; nunc, si quando, juva, nunc sorrige dextra,
Nunc fer, eam, poteris quam dare solus, opem.

Nam nunquam tantis fuerat subiecta periculis
Austria, sub quavis nunc ego sola gemo.

Austria ad Gallia Regem.

Austriaco que culpa domus de gallia cast?
Cujus supponis criminis esse ream?
Quod sis eiusdem juratus in omnibus hostis,
Et quod ei semper, quâ potes, arte noces.
Et quod plus est, non tibi sufficit, hostibus hostes
addere, labundur secula sena, Audes
Non rapuere me, quinimò auxere, parentes
Si vis annales volvere, Regna tua.
Nunquam Burgundi, Campani, et cætera nunquam
Regnorum titulis ampla, vel aucta fores.
Et tamen austriaco titulo quocumque Corona
exitum semper, perniciosus cupis.
Jam satis Imperio rapuisti, qualiter audi:
Armis pauca, dolo plurima, jure nihil.
Creuisti Imperij damnis, quam plurima Galle
effuso innocuo sanguine Sceptra rotas.
Hispanas quis de partes egisse cœgit?
quis de pro sardo movit ad arma Duce?

Una fuit, tempus docuit, Lotharingia Regnum,
alter nimirum Bar Comitatus erat.

Tuccursum quicumq; petit, das omnibus, hostis
sit quisicumq; rei nullius esse putas.

Dumodo quem sentis in Itali cortice fractum
ille sit auxiliij merx duplicata tui.

A' lex jam ^{seclis} ~~habetis~~ haec est tua praxis, ad arma
proruis, ad Lucrum ~~abinde~~ semper abinde refers.

Nunc quoq; suntne tua, qua tracto, negotia cura?

Quis te Bojorum rebus adesse jubet?

Est Luxemburgum, cur hoc? Vis esse Monarcha
totius Imperij: quomodo? fraude, dolo:

Vis Europaeis francos imponere ferris.

Vis pelago, et Rheno cincha creare thronos.

Me solam de sede mea vis pedere. Regna

Vis alijs a me diripienda dare.

Quid mihi, si me vis cunctis spoliare, manebit?

Si mea das alijs, quid dabis ergo mihi?

Si tibi peccavi, quod me fortuna, vel ipsi
Imperij Domina constituere Dijs.

Nunc Dux Bojorum Caesar te praeside regnas,
desunt invidia subdola causa tua.
Desine me pariter tantis involvere bellis,
nec plures hostes hostibus adde meis.
Quam Bojo Capiti tribuisti Gallia lauro,
hanc defende, mihi sed mea regna sine.
Quod si Caesareis aliquid vis addere regnis
Da tua quae tua sunt, non aliena raptæ.

Eadem ad Carolum VII
Bavaria Electorem.

Caesar es, auxilio Gallorum Regis opinor,
sed sine Gallorum Principe Caesar eras.
Amisere suum si necdum puncta vigorem,
In quibus Imperij res, ratioque stetit.
Ambivis foliata diu sua tempora laurus,
Soli Imperij tantum ope Caesar eras.
Ut Caesar fieres, fuit ergo necesse vocare
Auxiliatrices, arma dolosa, manus!

Si Defensorem, vel fors reuereris amicum,
 falleris, ille tuus maximus hostis erit.
 Educet copias, profundet turpiter aurum,
 appendet collis debita magna tuis.
 Ille gubernabit, regniq; tenet habenas,
 Tu vero nudo nomine Cosar eris.
 Venit ad Imperium, non ut sua sceptras secundet,
 is, sed ut Imperij regna ruinet, adest.
 Quod solus, Carolo Sexto vivente, volebat,
 bellavit quoties, hoc modo Gallus habet.
 Scilicet Imperij, gassu poscente, ruinam,
 ac tandem Bavaro ponere jura mari.
 His habitis: Luxemburgâ, ferrag; potitus
 Imperij Scandel vindice Marte thronu.
 Quem sero, vel fors nunqua reuabere deinceps
 à Galli manib; gens allemana potest.
 Innuit hoc pactu cum Turcis foedus, idipsum
 eminus Imperium, tot sua bella docent.

Bajorum Princeps adverte, quid egeris, hoste
missisti in proprios ad sua regna finus.
Imperij major pars est offensa perinde,
haec tibi suppetias, haec neutralis erit.
Quomodo jam poteris Regnam Vincere, quando
à foris haec hostis Gallus abintus adest.
Ad damosa tui se bella reflecte parentis,
ne tibi plus noceant haec tua bella, Cave.

Prussia ad Saxoniam Electorem.

Jam bene suasa suam vicit Bellona quietem
proq; toga Clypeos induit, arma Caput.
Bellica sanguinei praefert vexilla laboris
solum ferme orbem sub sua signa Vocat.
Nec mora: nos reliqui nostras extendimus iras,
et contra austriacam vertimus arma domum.
Tu solum Magni Proles Augusta parentis
pigra paciscenda castra quietis agis.

10

Excute damnosus, Sors te vocat, excute somnus,
Collige pervigiles in tua jura viros.
Armis dimidium Regni proterende Bohemij,
quod successivo te quoque jure decet.
Una Ducis pars est Bavari, pars altera verò
est tua, jus aequale, unus et alter habet.
Nexus amicitia facit hoc, jus scilicet! ergo
Si petis, iste suum, tu quoque pete suum.
Ast armis opus est, aliam sua jura peribunt,
et nihil ex tota posteritate heres.
Totam, suppetis galli, Dux Bojus habebit,
austriacam, Caroli Regna relicta, Domum.
Arma ergo, arma move, nam nos quoque bella moveam,
praemia si facili parva labore cupis.
Arma move, Secus hostis ero tuus, omnia perdes
decastabo tuos, depopulabor agros.

Residens Saxonicus aula austriaca
Valedicens ab augusta Regni Hungariae
Domina annulo muneratur.

Rebus in adversis animos mireris oportet,
Regina Hungaria, qui mea metra Regis.
Inter tot validos, tristissima fata, sumultus
à quo sperabat? fides suus hostis? opem.
Hostibus accedit postremus Saxo, legatum
avocat, et rupto foedere bella movet.
Jam quis adhuc animus, vel qua mutatio vultus?
Nam sua pallescens pectora mæror habet?
Nil minus: Heroæ sed ad instar Amazonis, hoste
suscipit, ac animos excitat illa suos.
Dat valedicenti pulcherrima dona legato,
qualia scire optas? annulus ille fuit.
Quo vel amicitia nexu notat esse soluta,
aut animam ingrati vult meruisse Ducis.
Scilicet ut motos potius compefcere fluctus
impia quam secum bella movere velit.

ca
garia

l
regis.
lus

vallus!
let.
hoffe

id.
solatu,
Duis.
flachus
velit.

2

Sic mare pacatum Venetis facit annuly, anno
quolibet in donu mihius ad alta maris.
His, Valadientis, res est miranda, Legati
irrigat ex oculis deflua gutta genas.
Sic inter lacrymas, inter suspiria, tandem
ex aula, res est mira, Legatus abib.

Augusta Regni Hungaria Domina cum
Saxonia Electore ingratitude expostulat.

Quis tibi suggestit, vel quis te turbo coegit?
quod mihi deposito facere bella moves?
Has reddis nostro grates Friderice parenti?
hac fuit pro meritis premia digna suis?
Ille tibi, perpende, thronum, dedit ille Corona,
ille dedit manibz sceptrum polona tuis.
Tu vero mihi vis, quo sum ^{sua} filia, regnum
sollere, virgq meo, me spoliare throno.
Nonne Stanislaus Gallus, populusq volebat
ut post augustum regna polona regat?
At tamen imperis, vi, robore, sumptibz, armis,
se meus ornavit regis honore Baber.

Propter te siculas Ovidasq; Neapolis Oras
tradidit Hispano, partiq; jura domus.
Propter te duplex amissa Valachia, sanguis
Christiadam Domino sub Machomete gemit.
Orfava, Beogradum, quod fuit amissa, fuisse
Causa, Sacrarum magna vorago precu.
Pro te bellavit, populi, galliq; tumultus,
pro te sustinuit, tu mihi bella moves.
Hosce recompensas Friederice furore favores,
huius ad ultores experiere Deos.
Sapientius ingratos Numen punivit amicos
Nam scelere hoc nullum est magis in orbe scelg.
Fac quod agis, patulam, si vis ad Martis arena
prodi, sed poteras tutior esse domi.

Oras

obus.

laquis

le genid

la, faiff

recu.

albus.

noves.

lavores,

s.

icos

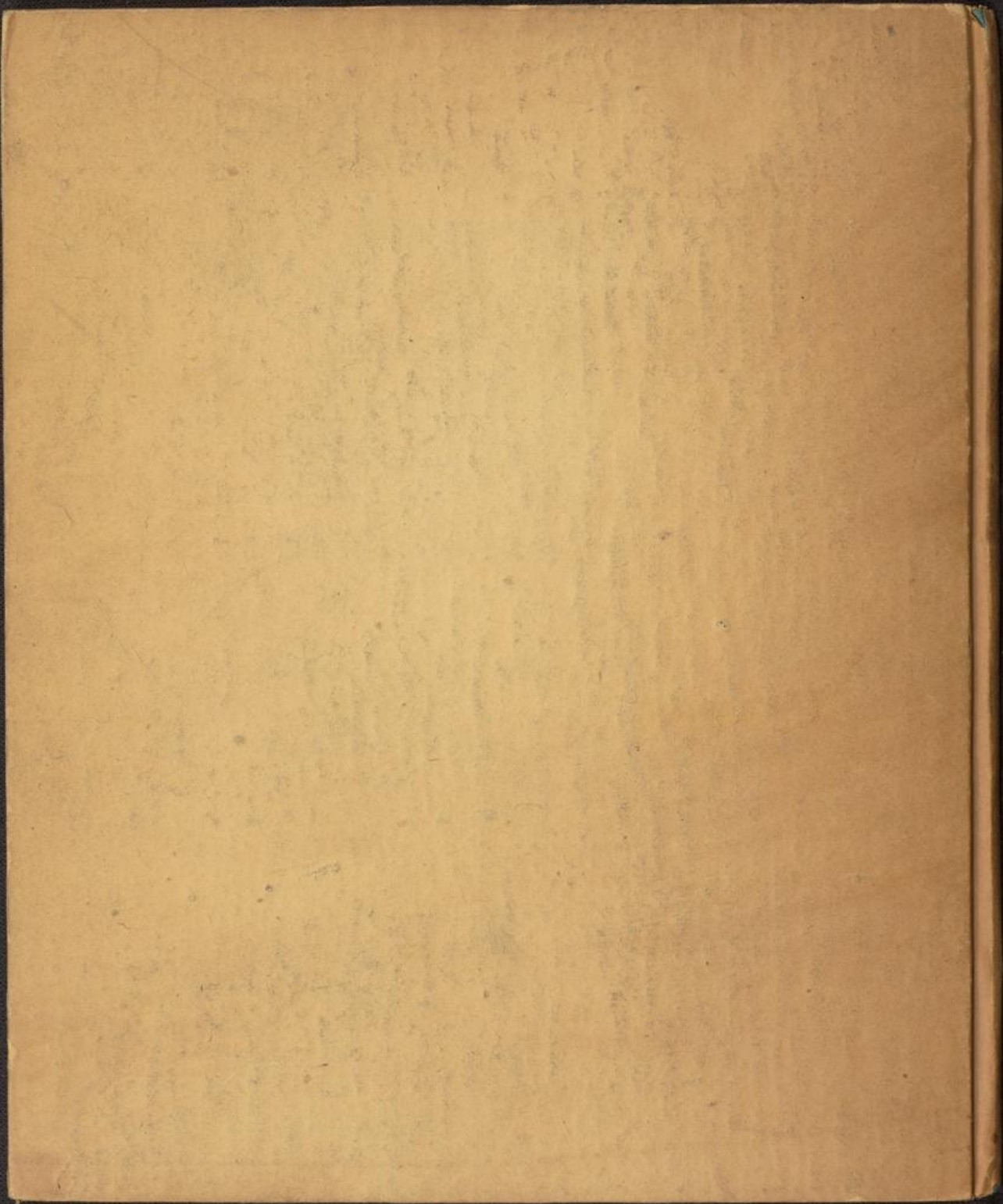
in obte pte.

his areu

mi.

12 Bl. 21 x 17,5 cm.

D

